NITO

Til: Stortingets finanskomite

NITOs innspill i forbindelse med behandlingen av forslaget til statsbudsjettet for 2023
NITO er Norges største fagorganisasjon for ingeniører og teknologer med over 100 000 medlemmer fordelt på alle sektorer.

Det er viktig med en ansvarlig økonomisk politikk som opprettholder konkurranseevnen og sikrer fortsatt høy sysselsetting, og unngår vedvarende høy inflasjon og lav vekst i økonomien. Det er derfor positivt at regjeringen i sitt forslag til statsbudsjett har lagt bånd på oljepengebruken samtidig som vi er positive til at strømstøtten for husholdninger forlenges ut 2023.

Veien til fortsatt økonomisk bærekraftig vekst går etter vår mening gjennom å få flere i arbeid og å arbeide smartere. Vi står foran både et grønt og digitalt skift i økonomien. For å komme dit må det tas større grep for å øke den samlede kompetansen i arbeidsmarkedet.

Utdanning
For å lykkes med et grønt og digitalt skifte er det behov for styrke kompetansen innen realfag og teknologi gjennom hele utdanningsløpet og i etter- og videreutdanningen. Det er derfor skuffende at regjeringen i sitt forslag til statsbudsjett velger å heller trappe ned enn opp satsingen på disse fagene i grunn- og videregående skole ved å gradvis avvikle *Lektor 2-ordningen*, fjerne *Den teknologiske skolesekken* og ved redusere bevilgningene til *Vitensentrene*. *(Programkategori 07.20 Grunnopplæringen)*

Samfunnsøkonomisk analyse konkluderte i 2021 med at Norge kommer til å trenge 40 000 flere arbeidstakere med IKT-utdanning fram mot 2030. Spisskompetanse er særlig etterspurt, men tar lang tid å utvikle gjennom utdanningssystem og arbeidserfaring. For å sikre at det utdannes tilstrekkelig mange med avansert IKT-kompetanse må opptrappingen av antallet IKT-studieplasser i høyere utdanning fortsette. Da er det skuffende at regjeringen foreslår å fase ut i underkant av *1500 studieplasser* for realfag og IKT som kom i 2020 og 2021. *(Programkategori 07.60 Høyere utdanning og forsking)*

Skal vi oppnå et kunnskapsintensivt arbeidsliv må det sterkere insentiver til for at flere skal få mulighet til *etter- og videreutdanning*. Når regjeringen nå foreslår kutt i tiltak for livslang læring med til sammen 46 millioner kroner og samtidig foreslår en utfasing av en rekke bransjeprogram er det grunn til bekymring. NITO er spesielt skuffet over at *bransjeprogrammene* for olje-, gass- og leverandørindustrien, og for elektro-, automasjons-, fornybar- og kraftnæringen foreslås faset ut. *(Programkategori 07.50 Kompetansepolitikk og livslang læring)*

NITO ber derfor komiteen reversere regjeringens forslag til kutt, og om å øke antallet ingeniør- og teknologistudieplasser.

Arbeidsliv
Ved å øke *arbeidsgiveravgiften* (Prop. 1 LS 2022–2023 Skatter, avgifter og toll s- 100-102) for lønnsinntekter over 750 000 øker regjeringen arbeidsgivers kostnader for å ansette og ha ansatte

som gjennom gode kvalifikasjoner bidrar til høy produktivitet og verdiskaping. NITO mener dette er et helt galt signal å gi arbeidsgivere og personer under utdanning.

Fordi den økte arbeidsgiveravgiften beregnes per arbeidsgiver, kan det føre til flere deltidsstillinger i deler av arbeidsmarkedet hvor vi ikke har sett dette tidligere. Det kan medføre uheldige tilpasninger med reduserte stillingsbrøker fra noen arbeidsgivere for å få tilgang på riktig kompetanse.

Forslaget kan også bidra til å økt utstøtning av eldre arbeidstakere med relativt god lønn, fordi kostnadene ved å beholde ansatte blir for høy. Forslaget kan på den måten virke aldersdiskriminerende. Dette er et brudd på arbeidslinja i arbeidslivspolitikken.

NITO ber komiteen gå imot forslaget. Hvis forslaget likevel innføres, ber vi om at det settes en sluttdato for denne midlertidige økningen av arbeidsgiveravgiften.

NITO reagerer også sterkt på endringene i regelverket for kvalifisering til retten til *dagpenger (Kap.2541 Dagpenger)*. Kuttet rammer usosialt ved å hindre de som har hatt en løsere tilknytning til arbeidslivet retten til dagpenger ved arbeidsledighet. For NITOs medlemsgrupper vil dette i første rekke ramme nyutdannede, men i en større sammenheng vil det ramme mange utsatte grupper. NITO forventer at stortingsflertallet fjerner denne usosiale innstrammingen.

Det er svært positivt at regjeringen står ved sitt løfte om å øke *fagforeningsfradraget (Prop. 1 LS 2022–2023 Skatter, avgifter og toll s. 79-80)* for å støtte opp om det organiserte arbeidslivet. Det vil i årene framover være viktig å regulere satsen i takt med lønnsutviklingen i samfunnet.

Energi

Skeptisk til «høyprisbidrag» på vind- og vannkraft

Det grønne skiftet er i stor grad et energi-skifte. For å nå klimamålene vi har forpliktet oss til, vil behovet for elektrisk kraft øke kraftig framover. Hvis økt etterspørsel ikke møter en tilsvarende vekst i produksjon, vil kraftprisene stige ytterligere. God tilgang på rimelig og ren energi er en forutsetning for å gjøre grønne løsninger konkurransedyktige for forbrukere, og for å opprettholde og videreutvikle norsk industri og næringsliv.

Vi frykter høyprisbidraget, som er en ny og vridende særavgift på kraftproduksjon, vil bremse utviklingen og utnyttelsen av eksisterende kraftverk, og utsette eller stanse etablering av ny kraftproduksjon. Svært høy marginalskatt på fornybar energiproduksjon når prisen overstiger 70 øre/kWh, gjør det mindre lønnsomt for kraftprodusentene å spare på vannet til kraften trengs som aller mest, som er sammenfallende med da kraftprisen er høyest. Relativt kostbare tilbudsøkende tiltak, som pumpekraftverk og effektutvidelser, risikerer å ikke bli økonomisk gjennomførbare uten de pristoppene prosjektene avhenger av.

Kritisk til gulv i CO_2-kompensasjonsordningen

Ifølge regjeringen vil innføring av et kvotegulv i CO_2-kompensasjonsordningen bidra til bærekraft i ordningen på lengre sikt. NITO frykter at innføringen derimot vil svekke bærekraftig utvikling gjennom karbonlekkasje og økte utslipp globalt.

Regjeringen forpliktet seg i Hurdalsplattformen å videreføre og styrke CO_2-kompensasjonsordningen for å sikre industriens konkurranseevne og hindre karbonlekkasje. I budsjettet foreslår regjeringen

imidlertid å svekke ordningen gjennom et kvoteprisgulv, som innebærer at industrien kun får støtte for den delen av kvoteprisen som overstiger 200 kroner. Endringen kan svekke investeringer og true arbeidsplasser i industrien på lengre sikt.

Globalt konkurranseutsatt industri kan ikke velte sine særnorske eller særeuropeiske kostnader over på sine kunder. Økt kvotepris fører til høyere kraftpris for bedriftene og dermed større fare for at bedriftene utkonkurreres av bedrifter fra land uten CO_2-prising, at de ikke satser videre i Norge eller ikke etablerer seg her. NITO frykter at en svekking av CO_2-kompensasjonsordningen vil innebære karbonlekkasje.

Næring

Kritisk til kutt i norsk deltakelse i Den Europeiske Romorganisasjonen (ESA) Post 922 i NFDs budsjett

Regjeringen foreslår et kutt på om lag 1 milliard norske kroner til deltagelse i European Space Agency, ESA, for perioden 2023 til 2030. Regjeringen foreslår at Norge deltar med 45 millioner euro i den perioden, som tilsvarer et kutt på om lag 70 prosent sammenlignet med det fagmyndigheter anbefaler og nivået på Norges deltagelse over tiår. I 2019 gikk Norge inn med 161 millioner euro.

ESAs frivillige program er den eneste muligheten det norske samfunnet har til å ta del i de økonomiske oppsider av helt nødvendige og kritiske investeringer i rombaserte tjenester. Norge har ikke teknologiske miljøer eller økonomiske ressurser til å skaffe tilveie viktige tjenester som sikker kommunikasjon, navigasjon, jordobservasjon og mye mer, alene. Ingen land i Europa har det.

Den 22. og 23. november er det ESA- ministermøte i Paris. Der møter medlemsnasjonen og deklarerer hvor mye de deltar med i perioden 2023 til 2030. Med andre ord finner dette møte sted før budsjettet endelig vedtas.

NITO ber komiteen reversere kuttforslaget.

Vennlig hilsen

Trond Markussen
president

Egil Thompson
generalsekretær